

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi, megyei és községi érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompai Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

GÁL ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 10 korona. Félévre . . . 5 korona.

Vármegyei körjegyzőknek, tanítóknak és községi előjáróságoknak egész évre 8 korona.

Egyes szám ára: 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petsor térfogata 20 fillér.

Nyilttér sora 50 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetést és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

Iskolai év elején.

Nehéz esztendőket élünk és már a harmadik nehéz esztendő kezd elvonulni fejünk fölött, sok szomorúságot, gyászt hozva reánk, de egyúttal sok tapasztalattal gazdagítva ismereteink tárházát.

A nehéz esztendők alatt is igyekeztünk társadalmi kötelességeinket teljesíteni és hivatásunkat tőlünk telhetőleg betölteni, a mint azt a haza méltán meg is várhatta tőlünk mindnyájunktól, a kik itthon maradtunk.

Sokan a hiábavaló sápitózásban és jajgatásban látnák azt a viselkedést, a mely a nehéz időknek megfelel; sokan a tompa, méla lemondásra, esüggedésre hajló emberek semmittevással szeretnék eltölteni a nehéz időket.

Pedig ezek az idők kétszeresen megkivánják tőlünk, hogy éberek legyünk, hogy a fejünket el ne veszítsük és mi itthonmaradtak annál nagyobb buzgósággal és kitartással tegyünk meg mindent, a mi nemzetünk jelenének és jövőjének fentartására, fejlesztésére szükséges.

A szörnyű világháboru forrataga megmutatta immár, hogy a népek és nemzetek fajsulya nem a mennyiségben, a számban, hanem az intelligenciában csücsösodik, értve az intelligencia alatt az értelmet, az öntudatos tudást, a mely az ismeretek világában otthonos és hamarosan fölhaladja magát, a nélkül, hogy esüggendező sirámokba kívánna belemerülni.

Az életrevaló népek és nemzetek megragadják a tények kerekeit és erős, értelmes kézzel igyekeznek azokat a maguk szolgálatába kényszeríteni. Azon sem esnek kétségbe, ha egyidőre nehéz körülmények közé jutottak, hanem a hibákat megjavítva és azokon tanulva, hamarosan segíteni igyekeznek a bajokon. Tudják azt is, hogy a sikeres harcokhoz manapság nemcsak tömegekre van szükség, hanem fegyverzetre, ágyukra, lövegekre és a modern technika fölszerelésére, a melyek a régi harcterek mellett új harcterek számára nem teremnek a földből egy szempillantás alatt és ha kétségbeesés nélkül tudunk egy kicsit várni, majd odajutnak a megfelelő helyekről.

Ezért is és sok minden más okért a legfontosabb feladatok közé tartozik a

nevelés, a tanítás, a melyet a háborus élet viszontagságai közt sem szabad elhanyagolni és a szükséges időn túl szüneteltetni. Ha pedig a körülmények mostohasága miatt rövidebb időre gátoló nehézségek merültek föl, annál inkább igyekezni kell kipótolni a mulasztottakat az év további folyamán.

Az elemi iskolák, a melyekben a tudás alapjait nyeri a gyermek a szellemi továbbfejlődésre, megnyílnak a rendes időben, de a középtokukra ugy találta a vezetők bölcsessége, hogy a jelen nehéz viszonyok lebonyolítása alatt pár heti késéssel nyiljanak meg. Az iskolák egy része tehát megnyílt már, a másik részük egy-két hét múlva nyílik meg.

Az újabb idők tapasztalatai bizonyára mély hatással lesznek a nevelés és oktatás munkájára is és sok tekintetben átalakítást fognak kívánni a nevelés és oktatás fontos ügyében és mindenesetre meg fogják kívánni, hogy a nevelő oktatás a maga feladataiban és eszközeinek megválasztásában a való élethez kellő közeledést mutasson.

Manapság már nem lehet pusztán elvont elméletekkel kimeríteni azt a fontos feladatot, a melyet az ifjúság nevelése, a jövő generáció fejlesztése, a köznevelés faktora: az iskola elé tűz.

De míg általában véve minden iskolától megvárhatjuk, hogy ne zárkozzék el khinai falakkal a való élettől, hanem avval egyetértve s annak számára igyekezzenek jó és értelmes emberanyagot nevelni: mégis különösen a szülőkhöz is kell intéznünk néhány szót gyermekeik nevelésének a helyes kerékvágásba tereléséről.

Lapunk mult számában megyénk alispánja is rámutatott erre a kérdésre, a mikor a gyakorlati, főleg az ipari és kereskedelmi pályák fölkarolására hívta föl a közigazgatási hatóságok figyelmét.

Mondanunk sem kell, hogy ezt a kérdést különösen fontosnak tartjuk, kivált napjainkban, a mikor a technikai haladás szükségességére rettentő fénnel rávilágít ez a szörnyű világégés, a mely harmadik esztendeje nehezedik reánk.

Elsősorban a szülők feladata, hogy neveljenek, irányítsanak a gyakorlati pályákra ifjakat; ne tartsák szégyennek, megaláznál az ipari és kereskedelmi pályákat, a hol csak az iskolából kiostált

alsóbbrendű elemnek volna helye; sőt éppen jobb tehetségű gyermekeket is vigyenek oda. Legyenek róla meggyőződve, hogy gyermekeiknek ott igen gyakran jobb dolguk lesz mint a lateiner pályák elméleti tultermelése miatt szokszor meddő téreken.

Az erdélyi menekültekért.

Megmozdult az egész ország, hogy segítségére legyen azoknak, kiket a történelem legaljasabb hadüzenete arra készítetett, hogy az orvtámadás következtében családi tüzhelyeiket, vagyonukat hátrahagyva menekülni voltak kénytelenek oda, hol a rettenetes szenvedés és fáradtság árán megmentett életüket biztonságba tudják.

Jól lehet, vármegyénk területe a távolság folytán nem vonatott be a körzetbe, hol a menekültek elhelyeztetnek, mindazonáltal mert egyes családok már vármegyénket is felkeresték, de főleg azon osztatlan és őszinte részvét, a melylyel menekülő erdélyi véreink iránt vármegyénk nemes társadalmá viseltetik, készítette *Kubinyi Géza* főispánt arra, hogy a már itt levő, netán segélyre szoruló, esetleg érkező menekültek érdekében mozgalmat indítson.

Folyó hó 6-án tartatott az értekezlet a vármegyházán, a melyen a főispán elnöklété alatt *Lukács Géza* alispán, *Kolbay Sándor* kir. törvénytudó elnök, *Lánczy Kálmán* p. ü. igazgató, *Czinkan Endre* prelátnak, *Gyürky Pál* főesperes, *Székely István* esperes, *Singer Rezső* főrabbi, *Madarász Pál* p. ü. tanácsos, *Medveczky Sándor* kir. körjegyző, a Rimaszombat és vidéke jótékony nőegyesület részéről *Samarjay Jánosné* elnök, a gömörmegyei Fehérkereszt egyesület részéről *Lukács Gézané* elnök, a rimaszombati izr. nőegylet részéről *dr. Krausz Gyuláné* elnök, továbbá *Perecz Samu* polgármesterhelyettes, *Máriássy Gyula* főszolgabíró és *dr. Söldos Béla* vm. másodfőjegyző vettek részt.

Az elnöklő főispán az igaz együttérzés hangján emlékezett meg a menekültek sanyaru helyzetéről és körvonalozta azon teendőket, a melyek a most összehívott központi segítő bizottság irányítása mellett a vármegye társadalmára hárul, s közölte, hogy ez idő szerint Rimaszombatban a menekültek közül 8 család 28 személylyel, Rozsnyón 6 család 20 személylyel, Dobsinán 2 család 6 személylyel és Jolsván 1 család 3 személylyel nyert elhelyezést.

A bizottság megállapodott abban, hogy a segélyezésre szoruló menekültek érdekében társadalmi mozgalmat indít, s gyűjtés eszközlésével fogja részükre az elhelyezést és ellátást biztosítani. — Városonként és járásonként egy, esetleg több bizottságot alakít jótékony urnók és urak vezetése mellett olyként, hogy a bizottságok az általuk gyűjtött összegnek — elszámolás mellett — való kezelésével az érkező menekültek azonnali segítségére legyenek.

Felkéri a központi bizottság az összes hitfelekezetek vezetőit, hogy a gyűjtés sikere érdekében a szószerűről való buzditással igyekezzenek a mozgalmat támogatni.

Farkasfalvi Farkas Géza cs. és kir. kamarás és neje voltak az elsők, kik 300 kor. adományukat felajánlották e célra, mely adományhoz Kubinyi Géza és neje 100 koronával, Lukács Géza és neje 100 koronával, Samarjay János és neje 100 koronával, Jellinek Henrik 50 koronával, dr. Jarmatzky Sándor 20 koronával járult; Percz Samu polgármesterhelyettes pedig bejelentette, hogy hazafiúi jóindulatból de kötelességszerűleg is, a gyűjtést már megindította, mely az első napon 1000 koronán felül emelkedett.

A bizottság jegyzője dr. Söldos Béla vm. másodfőjegyző kéretett fel, egyben a beérkezett adományok gyümölcsöző kezelésével is megbízott.

Nem kételkedünk egy pillanatig sem, hogy habár társadalmunk a háboru minden jótékony mozgalmából kivette is részét, és sok oldalról is volt már igénybe véve, de most, a mikor minden magyar embernek nem a buzditást, felszólítást kell várnia, hanem csak szive sugallatát kell követnie, a mikor arról van szó, hogy sorsüldözött testvéreinket támogassuk, várme gyénk társadalmunk az ő hagyományos jótékony-ságával mindent elkövet, hogy a kényszerült helyzet folytán hozzánk került véreink — addig is, míg itt maradnia kénytelenek — szükségét szenvedni nem, de igazi magyar testvéri szeretetet élvezni fognak.

Világháboru.

A harcztéri helyzetben ma már jóval tisztábban látunk, mint a mult hét szomorúsága és zavarai között.

Örvendetesen látjuk, hogy az erdélyi területre betört román seregek nem tudnak előhaladni, sőt Nagyszebenet egyenesen visszafoglalták tőlük elcsapataink, akik most a várostól délre állanak harcban a románokkal. Petrozsény, Fogaras, Brassó, Kézdivásárhely, Szepsisztgyörgy, Csikszereda, Gyergyószentmiklós román kézen vannak, népüknek nagy része már elmenekült a magyar föld távolabb területeire. Csikmegye északi részén a gyergyói hegyekben kemény csatákat vívtak vitéz csapataink a betörő ellenséggel s fel is tartóztatták azt utjában s Gyergyó-

szentmiklósnál sem eresztették át a Maros forrásvidékén. ágyutűzzel tartóztatták föl a folyón átkelni akaró románokat. Utóbb a Görgényi hegyekbe vonultak. Innen tovább a Hargitta az a vonal, amelyen megállott a román invázió, azután körülbelül az Olt folyó vonaláig nyomult az ellenség, de nem mindenütt érte el azt, így Brassótól északra kevéssé jutottak el, Nagyszebennél pedig éppen visszaszorultak valamivel, ezután Petrozsényen túl nem igen jutottak át a határon.

A bánási hegyekben, a Vaskapunál erősen helytállottak csapataink, úgy hogy Orsova a miénk s csak a Cserna folyótól keletre pár kilométer széles csíkot engedtek a román seregek erős nyomásának. Itt különben a románoknak nem is tanácsos előbbre nyomulniok, mert a Duna tulsó partján Tekiától Kladovoig bulgár csapatok állanak s azok oldal-tüzbe foghatnák a románokat, ha Orsovába bevonulnának.

A romániai hadjárat súlypontja most Bulgária hadüzenete óta a Dunától délre terelődött át, mert ott a bulgárok Dobrudzsában gyors és sikeres előnyomulásukkal szép eredményeket értek el. A bulgár-német csapatok ugyanis átkelve a határon Korzmar, Dobricsot és több várost elfoglaltak, a román seregeket szétverték és Tutrakan hidtő erősségeit rohammal elfoglalták. Tutrakan pedig szemben van a Dunaparton avval a folyóval, amelyiknek mellékveze mellett a román főváros: Bukarest fekszik. Így a bulgár német sereg 50 kilométerre van Bukaresttől s ha átkelhet a Dunán, veszélybe hozza a fővárost és elegendő erővel oldalból nagy csapást mérhet az oroszokra is.

Tutrakánt már elfoglalták a bolgárok és 20000-nél több foglyot ejtettek s 100 ágyut zsákmányoltak.

Emellett Bukarest főváros és több más román város megismerkedett a Zepelinek bombáival s azok jó nagy károkat okoztak az ellenségnek.

zonyos átkozott kosárral egyszer s mindenkorra leszámolt. Mondanom sem kell, hogy ezen remény is, mint annyi más, csakhamar szétfoszlik.

Jön a majális, Annabál, különböző nyári mulatságok és kirándulások, melyeken a lányok és fiatal emberek összetalálkoznak, megismerkednek, megdobbannak a szivecskék, forróbb lesz a lég, nyugtalanabbak az álmok s megkezdődik az élet legboldogabb korszaka. Megíródik az első illatos levélke, megjön az első csokor s megszólal az első éjjeli zene, mind-mind egy egy közvetítője, egy sokat mesélő és még többet sejtető hirnöke egy ébredő s rohamosan erősödő boldog érzelemnek, melynek legszebb stádiumában ismét feltűnik egy-egy lesújtó fájo kosár.

Minden seb begyógyul, minden fájdalmat egyhít és elmulaszt az idő. Halad az ember tovább: felejt, vigasztalódik, megússul s nagyon sok esetben ismét jelentkezik egy kosár, a melyet a mindennapi életben szájkosárnak neveznek. Ettől megszabadulni nagyon nehéz, bátran mondhatnánk, hogy majdnem lehetetlen s nem marad más remédium, mint vagy megszokni vagy megszökni.

Jelentkezik azonban az emberi életben néha egy-egy jobbkedélyű kosár is, a melynek nincsennek kellemetlenkedő intenciói, sőt egy-egy trétás epizód felidézésében találják hivatásukat.

Egy ilyen kosárba nemrégén vittem Miskolcra 10 kg. gomolyát egy czimborámnak, melynek átadása után az üres kosárral hazafelé jövet Bánrévén ebédelni telepedtem le, ma-

Az orosz harcztér eseményei főleg a romániai harcztérhez kapcsolódnak most. Új offenzívát kezdett az orosz hadsereg, főleg Bukovinában és Galiczia déli részein a Kárpátok ellen. Kőrösmező táján szeretnének bejutni és délebbre is hatalmasan erőlködnek ezért, mert így erdélyi seregeinknek hátukba kerülnének. De a mi kárpáti seregeink is jól tudják ezt s ezért keményen és hősiiesen visszaverik az orosz támadásokat.

Fentebb északra Vohyniában és a mocsaraktól északra Lipót bajor herceg tábornagy seregei verték vissza az orosz rohamokat és az ellenség igen sok embert vesztett.

Kurland és Riga vidékein is alighanem készít valamit a német hadvezérlet, mert repülőátadásokról esik hír az oroszok főtelepei ellen s az ilyenek vezetnek be sokszor a nagyobb hadműveleteket.

A közönségnek felületes és hozzá nem értő része, a mely a napilapok vastag betűs hireiből meríti értesüléseit, nem érti a repülőátadások jelentőségét. Ezekkel kémelek ki az ellenség főbb mozdulatait, ezekkel akadályozzák meg sokszor a főforgalmi pontok bombázásával az ellenség csapatszállításait és sok más modern hadivivmány függ a repülőgéptől, amelyeknek eredménye napok múlva következik a napilapok vastagbetűs hireiben.

Az olasz harcztéren nem volt tulságosan élénk hadi mozgalom, de egyebek közt egy hegyesucsot visszafoglaltak csapataink az ellenségtől. Velencét, Gradót pedig bombázták repülőink.

A nyugati, francia-angol belga harcztéren újult erővel támadtak a francziák és lankadtan szekundáltak mellettük az angolok. A francia óriás támadás — vagy 400000 ember rohama — ért is el néhány kilométeres eredményt Maurepas táján, ahol a németek szétlőtt első vonalaiba hatoltak a francziák; valamint délebbre Chilly falut elfoglalták, bár ott a harcok

gam mellé a földre helyezve kosaramat. A szomszéd asztalnál egy ismerős társaság ebédel s azon módon el is keresztelt kosaras bácsinak.

Beszállaskor tisztos mozdulattal nyulok a kosaram után. — Nincs! Tudtam hova lett s nem is keresve, felszálltam s a vasuti kocsi ablakánál lesve látom, hogy czipeli egy ur rozszul sült viczce feletti bosszuságában a kosaramat a szomszéd kocsiába eldugva, beszáll hozzám s nagyon melegen érdeklődött eltűnt kosaram iránt, én azonban kijelentettem, hogy a kosaram jó helyen van, hogy hol, kinek mi köze hozzá.

Megérkeztünk Tornaljára, mindkettőnk rendeltetési helyére. Én nyugodtan kiszállok, utána az én uri barátom karján a kosárral. Sietve elmegy mellett, 3—4 lépésnyire az orrom elé leteszi a kosarat és odább áll. Én tájékozva lévén afelől, hogy utját az ott várakozó bricskán kell folytatnia, tüntetve oda intem az egyetlen hordárt s figyelmeztetem, hogy a nagyságos ur itt felejtett kosarát tegye be a bricska saroglyájába. Ez megtörténik, a koci elrobog én meg bebállagok a főszolgabírói hivatalba.

Rövid 20 perc múlva megjelenik mindnyájunk óriási kaczagása közepette nagy szitkozódással az én utitársam a kosárral s csak arra kért, hogy kalandját ne mondjam el senkinek, a mit meg is ígértem s ezennel meg is tartottam.

TÁRCZA.

A kosár.

Mint minden emberi alkotásnál — legyen az szellemi termék, zenemű, művészi alkotás — bizonyos fő és mellék-motívumokkal találkozunk, melyek azt jellegzetessé teszik, éppen úgy magának az emberi életnek is vannak ily motívumai, melyek az embert születésétől haláláig sokszor és mindig más és más alakban megismétlődve kísérik s melyekkel különböző megjelenségekben életpályánk különböző pontjain ismételtten találkozunk.

Ilyen motívumként jelentkezik gyakran és nagyon sok ember életében a kosár.

Mikor az ember a világra jön, megfürdetik, bepólyázzák s beteszik egy kerek kosárba, melynek kerekai csakhamar mozgásba jönnek s elindulnak azon a rögs uton, amelynek életpálya a neve. Ez az első kosár s egyuttal az embernek első kísérője 10—20—30 hónapon keresztül.

Mikor a gyermek felcseperedik, gyermekkorának elrepültével a komoly tudományok ön-kéntelen rabjává szegődik, a gondos szerető édes anya kis holmicskáját összeszedi, berakja egy kosárba s bucsút véve a szülei háztól, gyermek és kosár elindul, hogy hű kísérő társává legyen; mint végzett fiatal ember vagy mint felserdült hajdon térjen ismét vissza a szülői házhoz, oda, hol gondatlan boldog gyermekkorát élte azon édes hitben, hogy ama bi-

még folytak s nem lehet tudni: a németek mit foglalnak vissza?

Verdun előtt is francia ellentámadások folynak Fleury vidékén, de siker nem koronázza a sok veszteséggel járó támadásokat.

Az angolok otthon is kaptak újabb leckét egy hatalmas Zeppelin támadásban London és több parti város ellen. Egy Zeppelint lelőttek, de a többiek sok kárt tettek mindenfelé.

Macedoniában a bolgár-német seregek jó állásokat foglaltak el és nagyjában megszűnt az előnyomulás, de középen a Dojran tónál támadják az angolokat. Görögországot valóságos forradalomba sodorták már külső és belső ellenségei; lehet, hogy kényszerítik ellenünk harcolni, de nem sokat nyernek vele, a mint Romániával sem sokat nyert az entente, mert igaz, hogy román seregek jöttek ellenünk, de ugyanannyi bolgár és török sereg is akezióba lép most, akik eddig le voltak kötve Románia bizonytalan kétszínű magatartása miatt már hónapok óta s így a hadi játszma kiegyenlítődik, sőt a bolgár és magyar tűz s a rászédett szövetségesek dühe elsöpörheti Romániát és jó oldaltámadási alapot nyerhet Oroszország déli része ellen.

Albániában a Vojusa folyón átűzték az olasz csapatokat.

A törökökről kevesebb hír jön mostanában, de harcban állanak az oroszokkal úgy Örményországban mint úzik őket távoli vidékekre Perzsiában.

Kérdés, hogy újabb semleges államok nem sodródna-e bele a világháború lángjába, a mely erősen érik a végleges döntés felé.

Iparos, kereskedő.

(Levél a szerkesztőhöz).

Igen tisztelt Szerkesztő ur! A „Gömör-Kishont” folyó évi 37-ik számában vármegyénk köztisztviselőiben álló alispánja a vármegye polgármesterei és főszolgabíráihoz felhívást intézett. Az alispán ur felhívja vármegyénk polgármestereit és főszolgabíráit s hivatkozva a kereskedelmi és ipari életpályáknak a jövőbeni nagy jelentőségére, kéri, hogy közönségünknek figyelmét irányítsák ezen nagyfontosságú kérdés felé, mert a béke áldásos napjaiban rohamlépésekben kell kiépítenünk közgazdaságunk állandó és szilárd alapjait.

A legilletékesebb helyről felszínre vetett, nagy horderővel bíró kérdéshez szabad legyen néhány szóval nekem, a gyakorlati embernek is hozzászólnom és megvilágítanom arról az oldaláról, amely tükörképét adja az ipari és kereskedelmi pályák egyik legfontosabb, de ez ideig megoldatlan kérdésének.

Állami, politikai életünk számottevő tényezői, közgazdasági életünk nagynevű faktorai évtizedek óta foglalkoznak hazánk közgazdaságának e legfontosabb kérdésével. Szaktérfiak közreműködésével gyűléseket, ankéteket tartottak, ahol eszmecserét váltva, megvitatták az ipar és kereskedelem célirányos fejlődésének feltételeit.

Ámde az eredmény — amint tapasztaljuk is — a lehető legminimálisabb. A kisipar valószínűleg stagnál, sőt évről-évre fokozatosan hanyatlak.

Azokról az ankétekről hiányzott a gyakorlati ember, hiányzott a detaillereskedő, a kis iparos, akik ismereteiket, élettapasztalataikat közölhetnék volna az ankétek rendezőivel: a nagytőkésék, a kereskedelmi- és iparkamara képviselőivel, a miniszteri referensekkel. (Mert az alispán ur felhívásából azt következtetem, hogy az intentió: nem annyira a nagykereskedelem, a nagyipar tértoglalása, mint inkább az

elhagyott 1—4—8 segéddel dolgozó kisipar és kisebb kereskedelem intenzív fejlesztése a cél.)

A kérdés megoldása, hogy iparunkat, kereskedelmünket nagygyárrá, erőssé, hatalmassá tegyük, a háború lezajlása után, a békés korszak eljövetelekor egyik legégetőbb feladatunk. Eltekintve a roppant vérvesztéstől, amely e nélkülözhetetlen közgazdasági ágat a háborúval sújtotta, már 2—3 évtized óta évről-évre szomorúan tapasztalják iparos és kereskedő polgártársaink, hogy az iparos és kereskedelmi pályán való boldogulásukat oly kevesen keresik, hogy sokszor, kényszerűségből, üzemiük tovább fentartása céljából, alig iskolázott legalsóbbrendű, tudatlan gyermekeket kell beszedtetniük, akik csak veszélyére és kárára válnak iparos polgári társadalmunknak.

Tanuló évei után felszabadulva, proletárrá válik. Nincs, aki segitene az élet útjain; nincs, különösen a vidéki városokban semmi, a mi az iskola mulasztásának pótlásával foglalkozna, a mi szaktudását előbbre vinné s nagyobb intelligenciával ruházná fel. Társadalmi élete szűkkörű, önművelődéssel, ismereteinek gyarapításával nem foglalkozik; korecsmái, kávéházi életre van utalva.

Az utóbbi évtizedben — a bennük rejlő erőt felismerve — a szociális szakszervezetek vonják magukhoz; ott igyekeznek is látókörüket kiszélesíteni, ámde tanításuk nagyon egyoldalú, mert a szakszervezetek körében szakismeretük, közművelődésük nem bővül; ott inkább a tüke és a munka harcának küzdelmeit, a Lassale és Marx dogmatikus tanításait ismergetik.

A fővárosba került munkáskéz egyrészt a nagytüke szívja fel, a másik részt a vidék foglalkoztatja. Az értelmesebb elem azonban mindenhol kiválik és tudását, szakértelmét érvényesíteni törekszik. A kiválóbb, az eleveneszű, a temperamentumos, a vállalkozó szellemű társul vagy munkavezető lesz, egyrésze pedig önállósul s fokozatosan gyarapodva, tekintélyt, vagyont, szép karriert ér el; míg a kevesebb szaktudással, kisebb műveltséggel bírók, az ambíció nélküliek vagy csak közönséges napszamos munkássá válnak vagy pedig önállóságra vergődve vegetálnak, fokokként hanyatlanak, sorvadnak, míg végre vagy visszamegy az ilyen a műhelybe örökös segédnek, vagy pedig vasuti munkás, napszamos, a legjobb esetben hivataloszolga lesz belőle. (Szolgáorban azonban iparos mivoltára mindig Lúszkén hivatkozik.)

És itt bizonyosodik be az az igazság, hogy az élet szinpadán: a kereskedői és az iparos pályán is csak a kiválóbb érvényesül. És itt bizonyosodik be társadalmi berendezkedésünk fonáksága is.

A pályaválasztásnál az iparos pálya számításba nem jön! Kereskedő vagy iparostanoncnak csak azokat a fiukat adják, akik kevésbé szabályszerű magaviseletűek, elégtelen osztályzatuk miatt a közép- vagy polgári iskolákban sehogyszem boldogulnak. Naivságukban a szülők azt hiszik, hogy ezen a pályán majd csak boldogulni fognak gyermekeik.

Jobb családból való gyermekeket iparos és kereskedői pályára nem igen adnak. — Egy kisebbrangú tisztviselő — még a több családtaggal bíró is — ma már kereskedő vagy iparos tanulóknak nem adja fiát, mert szégyenli, keveseli a pályát. Ámde keserű kifakadással, kaján irigységgel nézi a kereskedő s az iparos vagyoni gyarapodását. Bár gyenge, alig elégséges osztályzatú a fia, de pótvizsgákkal és anyagiakkal küzdve, átvergődötteti fiát valahogyan 4—8 osztályon át és hivatalnokká neveli. Gondolatban is borzad attól, hogy olyan pályára adja fiát, ahol nemcsak független életet, de tekintélyes vagyont is szerezhetne szorgalmával.

Ma már ott vagyunk, hogy nemesek a jobb családbeliek, hanem a legszegényebb néposztályból való szülők: napszamosok, szolgák is gyermekeiket — ha csak közepes tanulók is — „uri” pályára nevelik. Sőt, nemesek a fiukat, de leánygyermekeiket is igyekeznek „kinevelni”. S ne csodálkozzunk azon, ha egy szegény foltozó iparos vagy szolgának a leánygyermeke — négy polgári elvégzése után — nagyobb műveltségre tesz szert, (amelylyel karöltve jár igényeinek fokozása is) s az az iparos segéd, aki esetleg a szegény polgártárs leánya iránt

komolyabb, nemesebb érzellemmel viseltetik, de szögletes modora, naiv udvarlása nem imponál neki, kikaczagja, kikoszarazza őt.

Mert bizony a kisiparos nevelésével nem törődünk. Törvényhatóságilag kellene a kereskedő vagy iparos pályára készülőket kötelezni a 4 középiskola elvégzésére. Az iskola védő szárnya alatt nemcsak kellő műveltségre, de öntudatra, önérzetre is nevelődniek. Akkor senkinek sem kellene szégyelnie a pályát, amit választott. Nagyobb intelligenciával bírva, nem állana be az a fura helyzet, hogy egy-egy iparos gyűlés legtöbbszönoka gondolatát szavakba önteni nem tudván, összefüggéstelen mondatképzéseivel mosolygásra vagy szájalomra bírja hallgatóit.

Mindezt a sok elszomorító példát látva, a jól szituált önálló iparosok, kereskedők is — elég botorul — legjobb menettelű üzletüket, sokszor egy valóságos kincsesbányát, idegeneknek kénytelenek eladni, mert fiukat lateiner pályára nevelték.

S minél tovább haladunk a korrall, annál inkább letérünk arról az útról, amely a demokratikus Magyarország kiépítéséhez vezetne. — Milyen egészen másképp van ez Németországban, általában a nyugati államokban!

Minálunk!? 1000 esztendő óta talán sohasem volt jobban kifejlődve a kasztrendszer, az arisztokratizmus, mint napjainkban. — Tessék végignézni a társasösszejöveteleket, gyűléseket, hangversenyeket, mily törtetés, mily stréberkedés folyik a nemesebb, előkelőbb társadalmi osztályu emberek családjai körébe való közelséghez!

Igen tisztelt Szerkesztő ur! Így nem építünk, így csak rombolunk! Addig, míg át nem formálódik társadalmi rendszerünk, míg az emberek gondolkozásmódja meg nem változik, nehezen fog menni az iparos és kereskedői pályára való verbuválás. Addig, míg úgy neveljük fiainkat, hogy: „tanulj, mert ha számár lesz, inasnak adlak!” nem lesz fogantja a legnagyobb ügybuzgalomnak, a legnemesebb szándéknak sem! Mert számár emberekkel sem az iparos, sem a kereskedelmi pályán boldogulni nem lehet!

Szerkesztő urnak kiváló tiszteletem nyilvánítása mellett vagyok igaz tisztelője:

Rimaszombat, 1916. szept. 5. Egy kereskedő.

Budapesti riport.

Budapest, 1916. szeptember 5.

A belügyminiszter egy nem régen kiadott rendeletében olvastam, hogy a kormány az az intenciója, hogy a közelet a rendes, megszokott s a békeidőkben határokat nyert területen és módon folyjon le.

A kormány az az kívánsága sehol sem nyerhet oly teljes megvalósulást, mint a fővárosban, amelynek általános képén a háború kiabáló nyomai hiányzanak.

A vidéki városok néptelen utcái, kihalt és csendes mozgó élete a háború következményeit juttatják eszünkbe, Budapestben csak a belső élet jelenségei révén jövünk rá arra, hogy messze estünk a béke varázsos világától.

Sokan vannak a fővárosi emberek között, akik azt hiszik, hogy a háború azon gazdasági következményei, melyeket drágaság és uzsora névre kereszteltek az emberek, a vidéki városok életében ismeretlen vagy legalább is enyhe színekkel megjelenő fogalmak s ezzel akarják letromfolni a siránkozó vidéki embert: ugyan... ugyan, a boldog vidék mer panaszkodni?!...

Nyitott szemmel és érdeklődéssel végigjárva a főváros utcáit, üzleteit, csarnokait és tereit, konstátálhatom, hogy a fővárosi ember aránylagosan könnyebben elviselheti a háború gazdasági árnyoldalait, mint a vidéki.

Vegyük sorra. A mindennapi kenyér gondja semmiképpen sem olyan nagy gond, mint például nálunk Gömörben, mert a liszt- és kenyérgyógyok itt valóságos értéket képviselnek s nem azt a pusztá ígértet, amelyet a vidéki nyomoruságos lisztellátás megteremtett.

Húst és szeretném vastagon aláhuzni ezt a szót: húst mindig be lehet szerezni Budapestben s a vidéki és pesti árak között mutatkozó különbség bőséges kiegyenlítődést nyer a minőségben s a tiszta husmennységben. A közlel-

mezés s főleg a lateiner és szegényebb társadalmi osztályok élelmezése szempontjából igen lényeges körülmény, hogy az állati melléktermékek (velő, vese, máj, tüdő, paczal stb.) mindig s a husáraknál lényegesen olcsóbban beszerezhetők.

Próbáljon valaki Rimaszombatban ily ritkaságokat a hús árán alól vásárolni!

A zsir kérdése igen nehéz a fővárosban is, de mindenesetre van annyira rendezett, mint a miénk odahaza.

Fűszerárúk (rizs, makaróni kivételével) nehézségek nélkül beszerezhetők s gyümölcs egy-egy üzletben több és szebb van, mint az összes gömői városok piaczaiban.

Alkalmam volt beszélgetést folytatni a főváros közlelmezésének ellátását pontosan ismerő egyéniséggel s az nagyjában ezeket mondotta az én panaszos s a vidéki mizériákat ismertető előadásomra:

— Ha a vidéki városok közönségének panasza van oka, úgy az legnagyobb részt a szervezetlenségnek következménye. A hatóságokat nem érheti vád, mert a közlelmezés intézéséhez és vezetéséhez szükséges *érzetet* és *üzleties gyakorlatot* kevés polgármester vagy tanácsnok hozza magával a bölesöbbitől vagy akár az egyetemről. Minden városban egy külön hivatalnak kellene működnie, amelynek vezetői egységes elvek és egységes szempontok nyomán járnának el s ezen vezetők közgazdasági és üzleti tudással rendelkezének. Ezt ma, a háboru negyedszázadik hónapjában s a vidéki közlelmezés fejtelenségének tetőpontján megszervezni lehetetlenség. Éppen olyan eredménytelen dolog lenne, mint a hatósági ármaximálás, amely megtehető hatósági tartalék készletek nélkül oly kevés értékű, mint az a papir buza, amelyet elvert a jég vagy elpusztított a rozsda.

— Sok függ a vidéki városokban attól is, — mondotta — hogy mily élelmések a kereskedők s mennyire fejlődött ki közöttük a konkurencia. Vannak városok, ahol üzleti hiúságból versenyeznek abban a kereskedők, hogy ki tudja legkönnyebben elteleltetni a háborus mizériákat, de viszont sok helyen az a körülmény, hogy a viszonyok reáultáltak az embereket a kereskedő jóakarátára sok visszas s a fogyasztó közönségre nézve kellemetlen helyzetet teremtett.

A New-York kávéház egyik czíradás sarkában végighallgattam ezt a közlelmezési kritikát s belenyugodtam abba, hogy nincs egyetlen egy plauzibilis eszme, amelybe belekapaszkodva az élelmezés terén rendet és szervezettséget remélhetne a „boldog” vidék.

S a New-York kávéházban fényes nappal ragyogó villanyfényben megirtam szürke fővárosi riportom, hazagondolok innen a nyüzsgő élénkségből a csendes egyhangúságba s eszembe jut, hogy odahaza éjjel is spórolni kell a vilánnal, itt nappal sem spórol senki s hogy odahaza a legnagyobb gondjuk a háziasszonyoknak az, honnan vegyenek 2—3 kilo rizskását a téli disznóöléshez s itt a szomszéd asztalnál egy révedező szemű, rövid ruhás színésznő gondtalan élvezettel majsolja a fehér rizstajgaltot.

—l—n.

Gömör és Kishontvármegye alispáni hivatala.

Hirdetmény.

13848. sz. — A folyó évi augusztus hó 3-án 12141—1916. szám alatt kiadott hirdetemem közli azon megállapítást is, mely az őrlési vám százaléka, illetve a készpénzfizetés mellett való őrlésnél a fizetendő díjakra vonatkozik. Tekintettel azonban arra, hogy a m. kir. miniszteriumnak 2680—1916. M. E. számú rendelete kimondja, hogy: „Vámőrlést végző malomvállalatok, ideértve a kizárólag az őrltető félnek házi és gazdasági szükségletére dolgozó vámőrlő malomvállalatokat is, buzát, rozsot, kétszerest, árpát, zabot, kölest, tengerit **csak természetben, az illető terményben s nem pénzben vagy lisztben szedett vámért** (őrlési díjért) örölhetnek avagy dolgozhatnak fel bármely egyéb módon.”

Ennélfogva az elől idézett hirdetmény idevágó része hatályát veszti s helyébe a most közölt miniszteri rendelkezés lép; e helyen is közlöm, hogy a 2370—1916. M. E. számú rendelet 8. §-ában foglalt büntető rendelkezések a most közreahirdetett szabály megszegésére is kiterjednek.

Egyben közreahirdetem, hogy a vámőrlés százaléka őrlésnél 10%-ban való meghatározása érvényben marad, míg **darálásnál a vám százalékat 8 (nyolcz) százalékban állapítom meg**, megengedve 2 (kettő) % porlás hozzászámítását is.

Ezen rendelkezés közreahirdetendő és az összes malomvállalatokkal a községi előljárásságok által azonnal közlendő.

Rimaszombat, 1916. szeptember 7-én.

Lukács, alispán.

Értesítés.

Az egyházi főhatóságtól érkezett újabb rendelkezés alapján tudatom az érdekeltekkel, hogy a tanítás a rimaszombati egyesült prot. főgimnáziumban — az állami tanintézetekhez hasonlóan — október 2-án veszi kezdetét. Nehogy a lap legutóbbi számában közzétett és a most ujonnan megváltoztatott évmegnyitási terminus a tanulók beiratása körül zavarokat tüsszen, a főgimnázium igazgatósága úgy szeptember 14—15—16-án, valamint a tanév megnyitását megelőzőleg szeptember 28—29—30-án is eszközöl beírásokat. Az első osztályba oly nagy számban jelentkeznek a tanulók, hogy a *helybeli* szülők jól teszik, ha gyermekeiket lehetőleg szeptember 14-én beiratják.

Rimaszombat, 1916. szeptember 8.

Igazgatóság.

A rozsnyói ág. h. ev. főgimnáziumban a javító, pótló és magánvizsgálatokat a rendes időben fogják megtartani, a beiratások ellenben a legújabb miniszteri rendelet következtében *október 1—3.* napjain tartatnak meg.

Iskolai értesítés.

A helybeli áll. polg. leányiskolában, a helybeli szülők gyermekeiket folyó hó 11. és 12-én 8 órától 12 óráig beirathatják. Vidéki szülők pedig 29. és 30-án délelőtt 8—12 és délután 3—5 óráig.

A megnyitás október 2-án délelőtt 9 órakor lesz.

Kárpáti Sándorné igazgató.

*

Értesítés.

A rimaszombati közs. iparostanoncz iskolában az 1916—17-dik tanévi beiratások f. évi szept. hó 11. 12. és 13-ik napjain délután 1 órától 3-ig az áll. el. fiu-iskola helyiségében eszközöltetnek. A t. iparos mester urakat tisztelettel kérem, hogy tanulóikat a beiratásra kitűzött időben beirassák.

Rimaszombat, 1916. szeptember hó 7-én.

Törköly József,

iparostan. isk. igazgató.

Adakozzunk az erdélyi testvéreink segélyezésére.

Hirek és vegyesek.

Személyi hírek. *Kubinyi Géza* főispán az elmúlt hét keddjén és szerdáján Rimaszombatban tartózkodott. Holnap ismét székvárosában lesz s onnan kedden Budapestre utazik.

Gróf Andrássy Géza kitüntetése. A király esikszentkirályi és krasznahorkai gróf *Andrássy Géza*nak, egy hadseregparancsnoksághoz beosztott szolgálatonkívüli viszonybeli őrnagynak az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül a hadiékítményes 3-ik osztályu katonai érdemkeresztet adományozta.

A honvédkerületi parancsnok előléptetése. A király *Burget Lajos* kassai honvédkerületi parancsnok ezredest, akinek katonai intézkedési köre alá Gömörmegye is tartozik, vezérőrnaggyá léptette elő.

Gróf Andrássy Manó főrend. A főrendház mult szombati ülésén gróf *Andrássy Manó*t, gróf Andrássy Géza fiát a főrendek közé felvette és beiktatta.

Ifj. Farkas Zoltán kitüntetése. Az a vitéz és bátor magatartás, amelyet ifj. *Farkas Zoltán* az 5. honvédszázad tart. hadnagya, országgyűlési képviselőnk fia, az orosz harcztéren tanúsított, legfelsőbb elismerésben részesült. A hivatalos lap keddi száma közli, hogy *Farkas Zoltán* a signum laudist kapta meg.

Arany vitézségi érem. *Ruga Dániel* 16. honvédszázadbeli törzsőrmestert az ellenség előtt tanúsított kiválóan vitéz magatartása elismerésül az arany vitézségi éremmel tüntették ki.

Katonai kitüntetések. A 3. oszt. katonai érdemkeresztet kapta a hadiékítménnyel *Bárdos Ernő*, a 310. h. gyalogezredhez beosztott 16. honvédszázadbeli tart. hadnagy. — *Az ezüst signum laudisban* részesült a gömői származású *Markó Lénárd* 6. századbeli tart. főhadnagy és *Zachar Pál* a 310. honvédszázadhoz beosztott 16. honvédszázadbeli százados. Ugyancsak ezen kitüntetést kapta *Bayer Ferenc* 16. honvédszázadbeli főhadnagy és a Gömörből való *Kameniczky András* 34. népf. gy.-zászlóaljbeli főhadnagy. Signum laudist kaptak: *Pintér Hugó* a 310. honvédszázadhoz beosztott 16. honvédszázadbeli tart. hadnagy, *Schwank Ödön* a 308. honvédszázadhoz beosztott 16. honvédszázadbeli főhadnagy és *Prokopecz József* 25. gyalogezredbeli tartalékos főhadnagy. Kis ezüst vitézségi érmet *Varga Péter* 16. honvédszázadbeli tart. őrzető kapott.

Érettségi kormányképviselő. A közoktatásügyi miniszter dr. *Wallentinyi Dezső* rimaszombati főgimnáziumi tanárt a Dunán innen ev. Egyházkerület főgimnáziumainak f. hó 9-én Selmeczbányán tartott kerületi pót- és javító érettségi vizsgálatára a kormányképviselével megbizta. A kormányképviselő 8-án Selmeczbányára utazott.

Esküvő. *Vályi Sándor* garamvölgyi utbiztos, cs. és kir. 15-ik vadászrezdabeli százados f. hó 2-án házasságot kötött *Suha Emmikével* Nagyroczén. A házassághoz gratulálunk annyival is inkább, mert *Vályi Sándor* hosszú harcztéri szolgálat után került haza, ahol hőiesen küzdött s több kitüntetésben is részesült. Nevezetes sikere volt a mult évi hadjáratban a szerbek ellen, amikor is zászlóaljával az első volt, aki a Száván átkelt és véres küzdelem után visszavetette a szerbeket. Később az *Avala* elfoglalásánál egy roham alkalmával oly súlyos sebet kapott, hogy hosszú kórházi ápolás után rokkant állományba helyeztetett.

Előléptetés. *Jellinek Ferenc* (*Jellinek Jakab* vendéglős fia) ki 11 hónapja teljesít harcztéri szolgálatot, zászlóssá lépett elő.

Új ev. segédlelkész. A rimaszombati ág. ev. főesperes mellé segédlelkészül *Múczay Lajos* volt rozsnyói segédlelkész hivatott meg, aki *Rozsnyón* való tartózkodása alatt a „*Rozsnyói Híradó*”-nak értékes és jó tollu munkatársa volt.

Szabadságon. *Török Elemér* tényleges főhadnagy, aki városunkban nevelkedett és iskoláit is itt végezte, rokonsága látogatására néhány napig városunkban tartózkodott. — A vitéz főhadnagy legutóbb a signum laudissal lett kitüntette.

A Jolsvai Tak-pénztár új igazgatója. A Jolsvai Takarékpenztár az idei rendes közgyűlésén elhatározta, hogy az intézet élére egy szakképzett s kellő gyakorlattal bíró igazgatót állít. Ezen vezető egyéniség választása e hó 9-én d. u. 2 órakor megtartott közgyűlésen volt, amikor is a pénztárat igazgatójául *Máthé László* választott meg. A közgyűlés lapunk zártakor még tart, lefolyásáról jövő számunkban közlünk tudósítást.

Előmunkálati engedély meghosszabbítása. A kereskedelemügyi miniszter *Grünwald* testvérek és *Schiffer* budapesti cégnek a m. kir. államvasutak *Tornalja* állomásából kiágazólag *Sajógömörön* át *Ratkóig* vezető szabványos nyomtávu gőzüzemű h. é. vasutvonalra az 1912. évben kiadott s az 1915. évben megújított előmunkálati engedély érvényét a lejáratától számított 1 év tartamára megújította.

Pénzügyi kinevezés. A pénzügymin. Ludvig Antal rimaszombati pénzügyi segédtitkárt a VIII. fizetési osztályban pénzügyi titkárrá nevezte ki.

Kitüntetett gömői fiu. A hivatalos lap mult heti egyik száma feltűnő helyen közli, hogy a gömörmezei abafalvi illetőségű Forrai János nevű fiu az ellenséggel tanúsított vitéz magatartásáért a kis ezüst vitézségi érmet kapta. Forrai János mint 15 éves fiu került ki a harcztérre s az ellenséggel szemben oly bravuros magatartást tanúsított, hogy tetteiről valószínűs legendák járnak már Gömörben szájról-szájra. Egy alkalommal a bánrévei vasuti állomáson a gömői birtokaira utazó bolgár királynak is feltűnt a jóképű fiatal fiu s elbeszélgetve vele bátor tetteiért megdicsérte. Örömmel s a gömői hőseink iránti szeretetteljes érzéssel közöljük a kitüntetés híretét, amely a vármegye határain kívül is nevet és hirt adott egy meglévő és bátor szívű gömői fiunak.

Gömői jogtanár a kassai jogakadémián. Mindenki, aki ismeri dr. Osváth Gyula egyéni és tudományos kvalitását, biztosra vette, hogy a kassai kir. jogakadémián megüresedett jogtörténeti és egyházjogi tanszéket, a sok pályázó közül, mint legérdemesebb és legértékesebb, elnyeri. A hivatalos lap mult szombati száma beváltotta ezen reménységeket s hírül adja, hogy a király az említett tanszékre nyilvános rendkívüli tanárrá dr. Osváth Gyula sárospataki ref. jogakadémiai nyilvános rendes tanárt nevezte ki. A fiatal, de a szaktudományok és a komoly publicisztika terén tekintélyes multtal és eredményekkel rendelkező gömői tanár ezen előrehaladása nagy nyereség a kassai jogakadémiára nézve, de büszkesége lehet Gömörvármegye társadalmának is, melyben mint köztisztelt egyéniség szokott gyakran szerepelni dr. Osváth Gyula értékes alakja.

A Gömörmezei Tompa-Kultur-Társaság alapszabályainak előkészítésére kiküldött albizottság folyó hó 7-én délelőtt 10 órakor a vármegyház kistermében értekezletet tartott. Ezen Lukács Géza alispán elnökle alatt megjelentek: Széman Endre prelátnak, dr. Söldes Béla jegyző és dr. Wallentinyi Dezső biz. tag. Ez utóbbi az elnök megbízásából nagy gonddal és körültekintéssel elkészített alapszabálytervezetet felolvastván, a bizottság annak minden pontját behatóan megvitatta és ennek alapján elhatározta, hogy az ekként elfogadott munkálatot a legközelebb egybehívandó előkészítő nagy bizottság elé terjeszti további megvitatás végett. E gyors menetű tárgyalásokból is mindenki örömmel látja, hogy a Gömör közművelődésének jövő fejlesztésére hivatott Tompa-Kultur-Társaság ügyeinek vezetése a leghivatottabb munkáskezekbe van letéve az alispánnál.

Névváltoztatás. A m. kir. belügyminiszter dr. Róth Kálmán alsóbalogi körorvos saját, valamint Barna nevű gyermeke családi nevének „Osvát” névre leendő átváltoztatását megengedte.

Halálozás. Martonfalvai Szabó Béla, ny. posta és távirtda főigazgató, hosszas betegeskedés után, folyó hó 1-én 71 éves korában Budapesten, családja körében elhunyt. Kihűlt tetemét 2-án a ref. egyház szertartása szerint ugyanott megáldották s Rimaszombatba szállítva, folyó hó 4-én délelőtt 11 órakor Czinke István ref. esperes megható gyászbeszéde után a családi sirboltba helyezték örök nyugalomra. A megboldogult a gömörmezei Nemesmartonfalán született, ahol édes atyja református lelkész volt. Iskolai és gyermekéveit — szülőinek szülővárosukba való költözködése után — Rimaszombatban töltötte, majd elkerült a késmárki, azután az iglói főgimnáziumba, ahol jelesen tette le az érettségét. Sárospatakon a jogot elvégezvén, Budapestre ment Dapsy Vilmos mellé gyakornoknak, s mint végzett jogász, beiratkozott az akkor megnyitott első évi posta- és távirtdanfolyamra. Ennek elvégzése után azonnal kinevezték a budapesti posta és távirtdahivatalhoz, ahol kiváló tehetsége, nagy tudása, vaszorgalmával hamarosan érvényesült; gyorsan emelkedve, az elérhető legnagyobb karriert érte el: 25 évi szolgálat után már posta és távirtda főigazgatóvá nevezték ki. A legfelső helyen is méltányolták érdemeit, a király régi nemességéhez a „martonfalvai” előnevet adományozta. Mintegy 15 év előtt — betegeskedés miatt —

nyugalomba vonult s gyermekeinek családja körében élte le napjait. — Rimaszombat városát rajongásig szerette s fiatalabb korában nyári szabadságát is évről-évre itteni rokonai körében töltötte el. — Állandó érdeklődéssel, meleg szeretettel viseltetett városunk ügyei iránt. Még a mult évben, nehéz, súlyos betegségekben is eljött hozzánk, hogy még egyszer utoljára láthassa rokonait s gyermekkorának kedves emlékeit: a templomot, a mezőt, erdőt, a Rimapartját, városkertet s az utcákat, ahová oly sok szép emlék szála fűzték őt a messze távolból... Haló poraiban is itt kívánt nyugodni a rimaszombati szeliden hullámos dombok tövében, a temetőpatak csobogása közelében... Halálát — kiterjedt rokonságán kívül — két leánya: Mariska, Thier Manoné budapesti államasuti főmérnök neje és Erzsébet, Király Kálmán Budapest székesfővárosi főmérnök neje térjeik s gyermekeikkel gyászolják. — Nyugodjék békében.

A rimaszombati Takarékpénztár ez uton is közli ügyfeleivel, hogy a nála jegyzett összes hadikölcsön-kötvények és pénztárjegyek megérkeztek és azok a vonatkozó pénztári elismervény vagy tanusítvány ellenében az intézet pénztáránál átvehetőek.

A takarékpénztár igazgatósága figyelmezteti a közönséget, hogy felesleges pénzt helyezze betétbe, mert ez a rimaszombati Takarékpénztárnál állandóan kamatozik és visszafizetéseket rendszerint minden előzetes felmondás nélkül azonnal teljesít ezen intézet.

Hálaköszönet.

Mindazoknak, kik felejtéltetlen jó uram elhunyt felett érzett fájdalomban osztozni szívesek voltak, ez uton is hálás köszönetet mondok.
Rimaszombat, 1916. szept. 7.

Özv. Széplaky Lajosné.

Helyreigazítás. „Gömörvármegye közegészségügyi viszonyai a háboru alatt” című multkori cikkünkben elnézés folytán nem emlékeztünk meg a jolsvai Vöröskereszt kórházról, amely még ma is fennáll és a rimaszombati kivéve, egyedüli Vöröskereszt-kórháza a vármegyének. A kórház 300 ágyra van berendezve és a sebesült és beteg katonákat mintaszerű ápolásban és ellátásban részesíti.

A Rimaszombati Konzervgyár Részvénytársaság vásárol minden mennyiségben: kerti szamócszát, erdei szamócszát, szedret, málnát, almát, arany-almát, körtét, ringlót, zöld diót, szilvát, diányt, somot, vörös áfonyát, fekete áfonyát, csipkebogyót, továbbá gombát, zöld és vörös babot, sárgarépát, petrezselymet, vöröshagymát, zellert, paradicsomot és mézet.

Ajánlatok a gyár igazgatóságához küldendő, egyéb megkeresésekre telefonon vagy levélben a konzervgyár igazgatósága azonnal válaszol.

14—

Főpásztori körlevél. Megjelent Balás Lajos rozsnyói püspök f. évi XIII. sz. főpásztori körlevele, a melynek latin részében némely szertartási ügyekben hozott római határozatokat közöl. A vallás és közoktatási miniszter átiratát közli, a melynek értelmében külföldi czégek által ajánlott aczélharangokat mellőzni kell. Elrendeli, hogy egyházi épületek többértékű biztosításra és hadi czélokra leszerelt harangok biztosítás beszüntetése végett az egyházi főhatóságnak bejelentendők. Közli a miniszter rendeletét a csalágyújtás ügyében. A külföldön szerzett hittudományi doktorátusokat a vallás és közokt. miniszter rendelete szerint honosítani kell. A névnap üdvözlétekért a főpásztor köszönetét nyilvánítja s atyai áldását adja. Podraczky István c. püspök, nagyprépostot érdemeinek elismerésével fölmentette a szemináriumi főigazgatóságtól s erre a tisztre Fábrián Antal kanonokot nevezte ki. — Dittel István kanonok esztergomi szentbenedeki címzetes apát lett. — Nagy Ferencz diakonust Maján Jánost és Szvejkovszky Jánost pappá szentelte. Huhra András Gácsfalváról Rozsnyóra, Kocsis Jánost Divényből Helpára helyezte a beteg plébános kiségitésére. Káplánok lettek: Nagy Ferencz ujmisés Garamszécsen, Maján János ujmisés Divényben Szvejkovszky János ujmisés Gácsfalván.

Rimaszombati havi vásár. A rimaszombati havi állatvásár szerdán, e hó 13-án fog megtartatni, melyre vészmentes helyekről mindentéle állat felhajtható.

Körjegyzők beszerzési előlege. Az állami és vármegyei tisztviselők és alkalmazottak részére utalható beszerzési előlegre vonatkozó kormányrendeletet az utalványozó hatóságok már régebben megkapták s azt a mai nehéz megélhetési viszonyok között a legtöbb tisztviselő igénybe is vette. Mint értesülünk, megérkezett már a rendelet arra nézve is, hogy a községi, kör és segédjegyzők, valamint a rendszeresített állandó állást betöltő községi alkalmazottak részére az 1916. évi november hó 1-től járó újabb háborus segély terhére beszerzési előleg utalványozható.

Megszűnt gyorsvonatok. A nyári hónapokra üzembe helyezett Budapest—Kassa—Poprád között közlekedő s Kassáról Budapest felé reggel 9 órakor induló s Budapestről Kassára este 7 órakor érkező gyorsvonat szeptember hó 1-ével megszűnt. Ezzel megszűnt Gömörnek Kassával egy előnyös vasuti csatlakozása, mellyel a korán délutáni órákban hazajuthattak a reggel Kassáról elinduló Gömöriek. — Folyó hó 2-ától pedig a Budapest—Ruttka közötti 304. sz. gyors, folyó hó 3-tól Ruttka—Budapest közötti 301. sz. gyorsvonatok lettek beszüntetve.

Adomány. Dr. Jarmatzky Sándor honvéd-huszár főhadnagy, hadifogoly ügyeleti tiszt, a vármegyei székházban történt elhelyezése folytán a részére kiutalt elszállásolási díjat 20 koronára kiegészítve, Lukács Gézáné urasszony által megállapítandó jótékony célra ajánlotta fel, ki is ezen összeget az erdélyi menekülteket segélyező központi bizottság rendelkezésére bocsátotta.

Jótékonyságok. A nyomorék gyermekek részére egy anya 10 koronát,

A harcztéren megsebesült katonáknak a vöröskereszt kórház számára báró Ragályi-Balassa Ferencz né 15 pár papucsot,

Ludvig Mária Koháryháziáról a vak katonáknak névnapmegváltás czimén 20 koronát küldött Lukács Gézáné alispánné czimére, mely szíves adományokat ez uton nyugtázza.

Adományok. A vöröskereszt egyesület czéljaira vettük és hálás köszönettel nyugtázzuk a következő szíves adományokat:

Pénzbeliek: Kovács Boldizsár Guszona 4 korona, Lestál Jánosné Felsőhangony 1 korona.

Természetben: Almási Jánosné Cserepes 10 drb tojás, Grekesó Andrásné Rimakokova egy drb törülköző, Román Jánosné Rimakokova 1 drb törülköző, Ferencz János Czakó 6 darab tojás.

Az elnökség.

Közgazdaság.

Megjelent a krumpli rendelet.

(Maximális árak. — Országos közvetítő iroda. — Háztartási szükséglet. — Requirálás. — A rendelet hátrányai.)

A burgonyaforgalom szabályozása tárgyában szerdán jelent meg a kormány rendelete, melyet az alábbiakban ismertettünk nagy vonásokban:

Az étkezési burgonyára megállapított árak csak a rózsá-, hópehely-, magnum bonum-, kifli-, továbbá a sárgahéjú és husu burgonyára vonatkoznak és csak az esetben, ha az kézzel válogatott, legalább tyuktojás nagyságu, egészséges, féreg, kapavágás, sár és földmentes. Az ilyen burgonya ára november 15-éig 14 korona, november 16-ától december 31-éig 12 korona, 1917. év január 1-től február 28-áig 15 korona, azontul pedig 16 korona. Minden más burgonya ára november 15-ig 12 korona, november 16-tól december 31-ig 10 korona, azontul pedig 13 korona. Ha a nem étkezési burgonya előírt minőségben, válogatva kerül forgalomba, azért métermézsárinkint 1 korona válogatási költséget lehet számítani. Ezenkívül métermézsárinkint 2 koronával emelkedik ugy az étkezési, mint a többi burgonya ára is, ha azt október 31-ig eladás végett a létesítendő burgonya-közvetítő irodánál bejelentik s ezen iroda közvetítésével adják el. Ha a vevő kívánságára az eladó a burgonyát a vasutra saját zsákjaiban szállítja, a zsák használatáért métermézsárinkint 40 fillér díjat, ha pedig téli szállításkor ugyancsak a vevő

kivánságára fagymentesen csomagolja, a fagymentes csomagolásért vagononként 40 koronát számíthat fel. Minden ellenkező megállapodás súlyos büntetéssel jár.

A burgonyának a közvetlen fogyasztást szolgáló kicsinybeli elárúsításánál az eladó csak oly árat számíthat fel, a mely a legmagasabb áránál nem aránytalanul magasabb. A burgonya forgalmának lebonyolítására az Országos Burgonya-Közvetítő Iroda szerveztetik.

Szállítási igazolványok csak az iroda közvetítésével eladott burgonyára fognak kiadatni. Kivételt képeznek ezen intézkedés alól a címzett háztartási szükségletére szolgáló 10 métermázsánál nem nagyobb küldemények, ugyszintén a termelőnek egyik gazdaságából a másik gazdaságába szállítandó saját termésű burgonyaküldeményei, a melyekre a szállítási igazolványok az elsőfoku közigazgatási hatóság által továbbra is kiállíthatók.

Az esetre, ha a közvetítő irodához nem jelentenek be annyi eladó burgonyát, mint a mennyire a közlelés ellátása céljából szükség van, a földművelésügyi miniszter fel van hatalmazva, hogy a burgonyakészleteknek záros határidő alatti kötelező bejelentését és a közvetítő iroda részére való átengedését (rekvirálását) elrendelhesse s egyúttal megállapíthassa, hogy a készletekből úgy a háztartási, mint gazdasági szükséglet címén mennyi tartható vissza. Az ezen felhívás folytán átvett burgonyákért már csak a legmagasabb áránál 2 koronával kisebb ár fizetendő.

Ezek szerint tehát, a ki burgonyáját október 31-ig a burgonya-értékesítő irodánál bejelenti, az értékesítési burgonyáért métermázsánként 16 koronát, egyéb burgonyafélékért 14 koronát, sőt, ha ezen nem értékesítési burgonyát válogatva adja el, azért is 15 koronát igényelhet. Míg ellenben, ha a rekquirálásra kerül a sor, az ár 2 koronával csökken, a 2 koronás prémium is elvész, vagyis összesen 4 koronával kap a burgonyáért kevesebbet.

A rendelettel kapcsolatban a prémiumtól féltjük a közfogyasztást s a magánosok bevásárlási jogát. Attól tartunk, hogy a gazdaközönség teljesen érthetően annak adja el inkább a burgonyáját, aki jogosítva van azért 16 koronát fizetni, mint akitől csak 14 koronát követelhet.

*

Haditermény r. t. kirendeltsége.

Már mult számunkban közöltük, miszerint vármegyénk vezetősége minden lehető elkövet a tekintetben, hogy a haditermény részv. társ. vármegyénket érdeklőleg Rimaszombatban egy kirendeltséget létesítsen, a napokban már megérkezett a vármegyéhez a belügyminiszter rendelete, melyben közli, hogy a haditermény r. t. a kirendeltség felállítására utasított s hogy ezzel a Gömörmegyei Nép és Iparbank bízott meg. A kirendeltség vezetőjének személyében még nem történt rendelkezés, illetve megállapodás, de reméljük, hogy most már csak napok kérdése s az expositura megkezdí működését. Az új intézmény szervezete még ismeretlen előttünk, azonban arra bizony számíthatunk, hogy a vezetőségek közvetlen érintkezési lehetősége és jóindulata nagyban elősegíti a hatósági lisztellátás sima lebonyolítását s a jövő gazdasági évben a hatósági ellátásra szoruló helyzetét lényegesen javulni, sőt akadálytalanul lebonyolítani fog.

A faárak drágulása. Szakkörökből eredő információk szerint a faárak lényeges drágulása várható. Különösen a fenyőféléknél lesz áremelés, mivel Erdélyben, a haditerületen fekvő erdőségekben legtöbbször fenyő termeltek és ez a mennyiség most egyelőre hiányzik. Ezzel az áremeléssel számoltak mindenütt, mert előrelátható volt, hogy a termelésnek ily hirtelen és nagy mértékben bekövetkezett csökkenése az árak megdrágulását fogja maga után vonni. Ez a hír a gömöri erdőbirtokosokat közelről érdekli, mert tudomásunk szerint a közeljövőben nagyobb kitermelések vannak tervben s különösen sok urbéres birtokosság fakitermelése várható. Az urbéres birtokosság faértékesítése általános gazdasági szempontból előnyös, mert a befolyó összegek legnagyobb részt hadikölcsönjegyzésekre szoktak fordíthatni.

Sok csalán. A nyár folyamán a helyben állomásozó katonaság a cserkészek kutatása nyomán jó sok csalánt összegyűjtött a hadsereg szükségleteire. Nemrég értesített *Vashegyről* dr. Kresz Gyula orvos, hogy ott, különösen a Vashegy-nagyroczei ut mentén, embernagyságu csalán van, a melynek jó hasznát lehetne venni hadi czélokra, de nincs, a ki gyűjtse. Ajánljuk katonáink figyelmébe a dolgot: egy szakasz katonák kiküldése szép eredménnyel járhatna a hadi csalángyűjtés terén.

Kukoriczára nem adható vásárlási igazolvány. Előfordult esetből kifolyólag a földművelésügyi kormány rendeletet bocsátott ki, mely szerint úgy a házi, mint a gazdasági szükséglet céljaira csak azokra a terményekre adhat ki a hatóság vásárlási igazolványt, melyek az ez érdeemben kiadott kormányrendeletben egyenkint föl vannak sorolva, t. i. búzára, kétszeresre, rozsrá és árpára; tengerire tehát vásárlási igazolvány ki nem adható. Amennyiben valamely hatóság tengerire már adott volna ki vásárlási igazolványt, annak bevonása iránt azonnal intézkedni kell. Gömörben ilyen eset bizonyára nem fordult elő, mert nálunk a hatóságok nagyon óvatosak s át nem lépik a kormányrendeletek korlátait.

Rendelet a szénkészletek bejelentéséről. A kormány rendeletet adott ki, mely szerint bárkinek a birtokában, kezelésében vagy őrzetében bárminemű szén, brikett és fűtőkoks 100 métermázsán felüli mennyiségben van, köteles ezt a szeptember hó 5-én talált állapot szerint legkésőbb szeptember 12-ig közvetlenül a m. kir. statisztikai hivatalnál (Budapest, II., Heltai Ferencz-utca 5.) írásban bejelenteni.

Szerkesztői üzenet.

Ádvena. Sikerült, közöljük, ha rá kerül a s r, de most a szépirodalmi részre kevés helyünk van.

Árverési hirdetmény.

1540—1916. sz. — **Csetnek** város előljárósága közhírré teszi, hogy a város tulajdonát képező és Csetneken a Fő téren levő épületben a **korcsma és vendéglői helyiségek** valamint a város **italmérési joga** 1917. január 1-től kezdődőleg 1919. december 31-ig terjedő 3 (három) egymásután következő évre **1916. szeptember hó 25-én d. e. 9 órakor** a városházán megtartandó nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni.

A kikiáltási ár 1400 (ezernégyszáz) korona.

Árverelni akarók tartoznak a kikiáltási ár 10% át: 140 koronát bánatpénzzel letenni.

Írásbeli zárt ajánlatok bánatpénzzel az árverés napjáig szintén elfogadhatnak.

Az egyidejűleg megállapított árverési feltételek Csetnek város előljáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Csetnek, 1916. szeptember 3.

Krisztián, jegyző. **Tomasz György,** bíró.

Bérbeadó birtok.

Gömörpanyit határában igen jó helyen fekvő **70 holdas birtok**, melyből **42 hold szántó**, a többi rét és erdő, hozzá való **lakással**, lehetőleg még az őszi vetési idő előtt **hat** egymásután következő évre **haszonbérbe kiadó**. — Bérelni szándékozók felvilágosításért forduljanak **Ónody Dezső-néhez Gömörpanyit.** 2—*

Kiadó lakás

Deák Ferencz-utcában 3 szoba, előszoba, konyha és fürdőszobából álló erkélyes, modern lakás mellékkelhelyiségekkel **f. évi november hó 1-étől kiadó.**

Bővebb felvilágosítás nyerhető:

Valaszky Rezső ékszerész üzletében

Meghívó

1—2

a Garami Fogyasztási Egylet

(Szász-Coburg Gothai herceg tiszteit és munkásai számára)

1916. évi szeptember hó 24-én

délután 5¹/₂ órakor **a nándorhutai**

hengerműben tartandó ::

rendkívüli közgyűlésére

Tárgy:

Az igazgatóság és felügyelő bizottság javaslatának tárgyalása az egylet fölszámolása tárgyában.

Az igazgatóság.

Három szobás

minden komforttal felszerelt emeleti

LAKÁS

az Erzsébet-téren november hó elsejétől

igen olcsó áron

KIADÓ

Értekezni lehet:

e lap kiadóhivatalában.

Egy diszes vaskályha

és egy

barna cserépkályha

mindkettő keveset használt — majdnem új — **eladó. Kinél?** megtudható a kiadóhivatalban

Hirdetéseket

e lap részére elfogad

a kiadóhivatal

Tompa-utca 10. és

Ifj. RÁBELY MIKLÓS

könyv- és papirkereskedő

Deák Ferencz-u. 20. sz.